

صحنه‌هایی از یک ازدواج

ملاحظات دربارۀ فضا، شهر

و تجربه دیداری - شنیداری در سینما

مازیار اسلامی

سرشناسه: اسلامی، مازیار، ۱۳۴۹ -
عنوان و نام پدیدآور: صحنه‌هایی از یک ازدواج: ملاحظات دربارۀ فضا
شهر و تجربیۀ دیداری - شنیداری در سینما / مازیار اسلامی.
مشخصات نشر: تهران: حرفه هنرمند، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری: ۱۷۶ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۷۵۹-۳۲-۷
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
عنوان دیگر: ملاحظات دربارۀ فضا، شهر و تجربیۀ دیداری - شنیداری در سینما.
موضوع: معماری در سینما
موضوع: فضا و زمان در سینما
موضوع: سینما
رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۳ ص ۵ الف / NA۲۵۸۸
رده‌بندی دیویی: ۷۹۱/۴۳۶۵۷
شماره کتابشناسی ملی: ۳۵۶۱۴۲۲

صحنه‌هایی از یک ازدواج
مازیار اسلامی
ناشر: حرفه هنرمند
طراح گرافیک و جلد: سعید قره‌خانی / مدیریت تولید: مهدی خندان
چاپ، لیتوگرافی و صحافی: طیف‌نگار
چاپ اول: تابستان ۱۳۹۴
شمارگان: ۱۲۰۰ جلد
همه حقوق این کتاب محفوظ است. تکثیر یا تولید مجدد آن کلی و جزئی، به هر صورت
(چاپ، فتوکپی، تصویر و انتشار الکترونیکی) بدون اجازه ناشر ممنوع است.
نشانی: تهران صندوق پستی ۱۶۳۱۵-۱۸۹۵ تلفن: ۲۲۸۵۷۵۴۲
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۷۵۹-۳۲-۷

فهرست

مقدمه ۸

فصل اول:

مکان و نامکان؛ دیداری و بساوایی ۱۲

فصل دوم:

صحنه‌ی مرئی / نامرئی ۳۸

فصل سوم:

متافیزیک دکور: طراحی صحنه و گونه‌های مختلف آن ۶۴

فصل چهارم:

آسمان خراش‌ها: جهنمی یا بهشتی؟ ۸۴

فصل پنجم:

شهر عریان: سینما چگونه شهر را عریان می‌کند ۱۰۰

فصل ششم:

بلید رانر: شهر پست‌مدرن، سینمای پست‌مدرن ۱۲۰

فصل هفتم:

سرچشمه: تقدیس فردیت معمار ۱۴۰

فصل هشتم:

شهر و امر منفی ۱۵۲

پی‌نوشت‌ها ۱۷۲

۱- احتمالاً هر نوع بررسی و مقایسه‌ی سینما با سایر فرم‌های هنری از پیش‌آنگ «مقایسه تطبیقی» خواهد خورد. چه این مقایسه یک پایش رمان و داستان باشد، آنجا که بحث اقتباس پیش می‌آید، یا فرضاً نقاشی و تئاتر، هنگامی که بحث قاب‌بندی، رنگ و نور از یکسو (نقاشی) و اجراء، طراحی صحنه و لباس (تئاتر) از سوی دیگر. در همه این موارد این گفتمان مقایسه تطبیقی است که آناً اعلام حضور می‌کند و هر نوع مقایسه‌ای را از پیش به تملک و تصرف گفتمان خویش درمی‌آورد.

کتاب پیش‌رو اما پیش‌فرضش چیز دیگری است، از پیش باور دارد که سینما همواره یک پایش در هنرهای دیگر است. از این جهت همچنان به تعریف کمابیش دُمده از سینما، در مقام هنر هفتم، وفادار است، یعنی به همان بنیاد هستی‌شناسانه سینما، همان امکان حرکت از یک هنر به هنرهای دیگر، همان قدرت ساماندهی حرکت ناممکن، اما به یمن سینما ممکن میان هنرهای دیگر یا همان خصلت «به علاوه‌ی یک هنر دیگر» بودن. هنرهای دیگر از شأن هستی‌شناسانه مستقل و فروبوسته‌ای برخوردارند. یک نقاشی نمی‌تواند موسیقی باشد، یک بنای معماری نمی‌تواند یک تئاتر باشد و برعکس. همان خصلتی که تمامی این هنرها را واجد ذات و بنیانی مستقل می‌کند. همان کیفیتی که «تاب بودن» را به ارزشی خدشه‌ناپذیر و اساسی در باب آنها بدل می‌کند. اما سینما نمی‌تواند و نباید ادعای «تاب بودن» کند، نمی‌تواند به سمت خلوص حرکت کند. قدرت هستی‌شناسانه سینما در «هرجایی» بودنش است، همان خصلتی که شاید گستاخی و سلبیت همیشگی آن را هم توضیح دهد. سلبیتی که ریشه در رشد و توسعه‌ی حیرت‌انگیز آن دارد. آنچه در صدها سال بر هنرهای دیگر رفته است، سینما در کمتر از چند دهه تجربه می‌کند. ضرباهنگی هتاک، بی‌رحم و وقیح که حاصل بی‌ریشگی آن است. سینما و محصول نهایی‌اش فیلم، به تعبیر آلن بدیو، «بیش از آنکه باشد، پاساژ یا معبری از ایده‌هاست: فیلم ایده‌ای از خودش ندارد، بلکه حرکت و گذر ایده

در میان هنرهاست.»* همچون دلال بی سرمایه‌ای که پیش از آنکه چیزی خریده باشد، آن را فروخته است.

براساس همین پیش‌فرض، پیوند سینما با معماری در بخش نخست این کتاب بررسی شده است؛ و در بخش دوم نیز پیوند اجتماعی و زیباشناسانه سینما با فضای شهری. کتاب حاصل درس‌گفتارهایی است در دو دوره در موسسه پرسش، پائیز ۱۳۹۱. گفتارها مکتوب شدند بی‌آنکه تلاشی شود برای تحمیل نوعی قالب نوشتاری بر آن، تا حفظ کنند آن گفتگوی خاموشی را که در سرتاسر این درس گفتارها میان من و شرکت‌کنندگان جاری بود؛ آن گفتگوی ذهنی که یادآوری می‌کند هرآنچه من از این حضور و مشارکت آموختم: همان ایده در حال گذر بودن تفکر، ایده غلبه گازها بر جامدات، سایه‌ها بر بدن‌ها و اشباح بر آدم‌ها. ایده اولویت تخریب بر ساخت؛ ایده آستانه‌ها. هرآنچه که بیان می‌کردم به آستانه‌ای تبدیل می‌شد، به معبری که من نخستین عابر آن بودم. حال که دوباره آنها را می‌خوانم دیروقتی است در آن سوی آستانه ایستاده‌ام.

بهار ۱۳۹۳

*Badiou, Alain, Cinema, "The false movement cinema", Polity Press, Malden, 2010